

Zlatko Bourek

17. ožujka -
9. travnja 2011.

Sardoničko i groteskno u Bourekovom likovnom jeziku

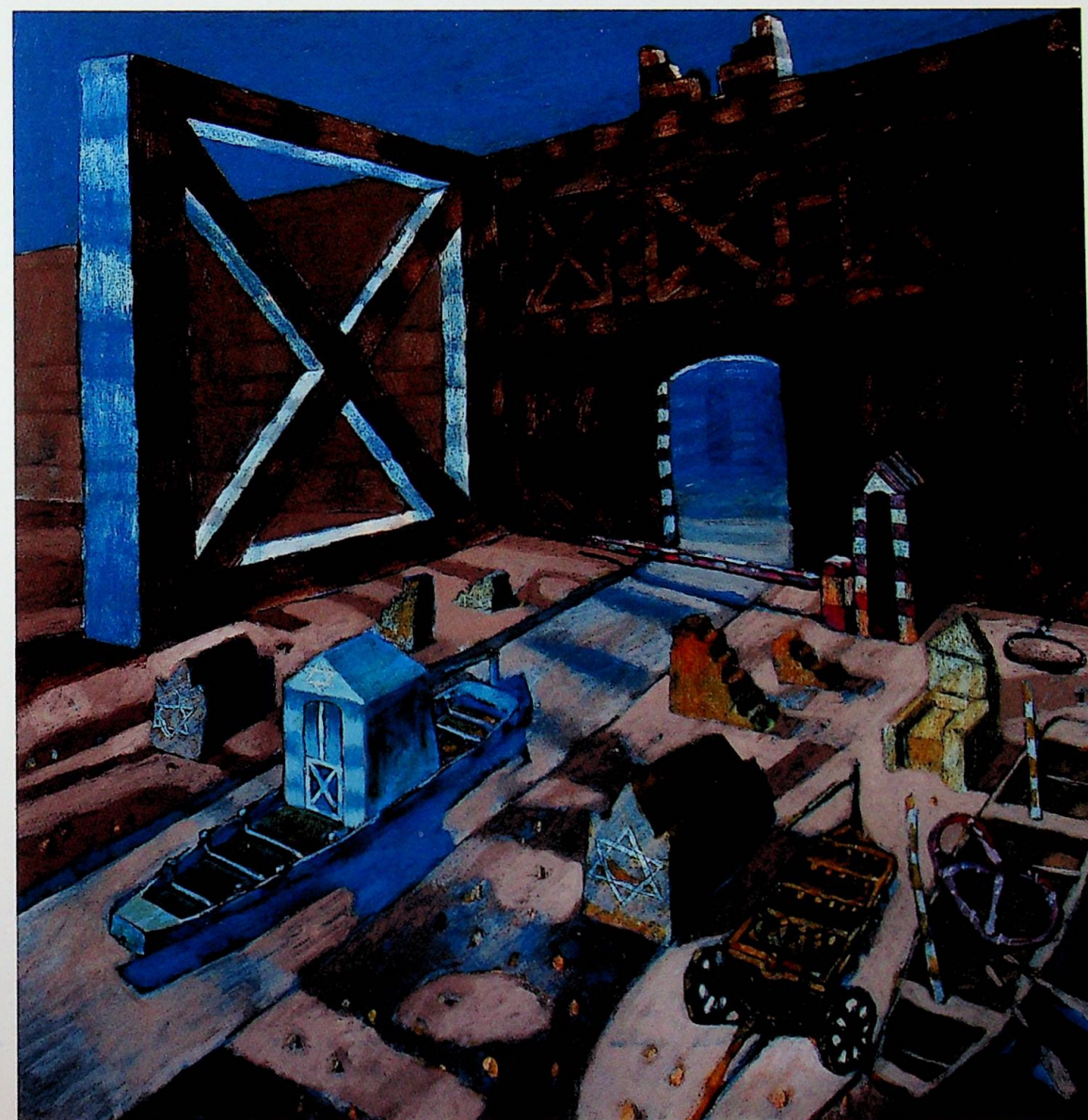
Milan Bešlić

Gotovo bismo mogli reći da se iznimna plodnost i raznovrsnost Bourekova djela pokazuje kao činjenica koja snagom fenomena emanira jedinstvenom likovnom vitalnošću u suvremenoj hrvatskoj (i ne samo hrvatskoj!) umjetnosti. Dakako, da nam valja odmah reći da ovdje neće biti govora samo o tom aspektu Bourekova stvaralaštva, tj. o njegovoj bogatoj materijalizaciji u brojnim likovnim, a i drugim medijima, jer mu to nije i jedina odrednica, a nije ni glavno obilježje. Najviše zato jer se ta njegova značajka otkriva kao velika i još neistražena tema i stoga i nedovoljno poznata pa ju ovom prigodom tek naznačujemo kako bismo podsjetili da je riječ o golemom opusu koji se rastvara u brojnim i raznovrsnim inačicama kao Bourekovo veliko i neobrađeno polje, i da se pokazuje takvim poljem i to unatoč činjenici što je dobro znano, visoko vrednovano i općeprihvaćeno. Naime, zato nju tek i naznačujemo jer svaki govor o golemom opusu zahtijeva, ako možemo tako reći, faktografsku „obradu“ njegovog činjeničnog stanja kojom bi napravili bar jedan kvantitativni pregled djela kao snimku „stanja“ u minulom vremenu, te tako i izgradili prvu temeljnu pretpostavku za njegovu teorijsku i kritičku interpretaciju. Upravo ga ova plodnost djela i pozicionira kao jednog od najsvestranijih suvremenih hrvatskih umjetnika koji nije prestao privlačiti pozornost kritike i hrvatske kulturne javnosti svojim inventivnim mutacijama u različitim medijima.

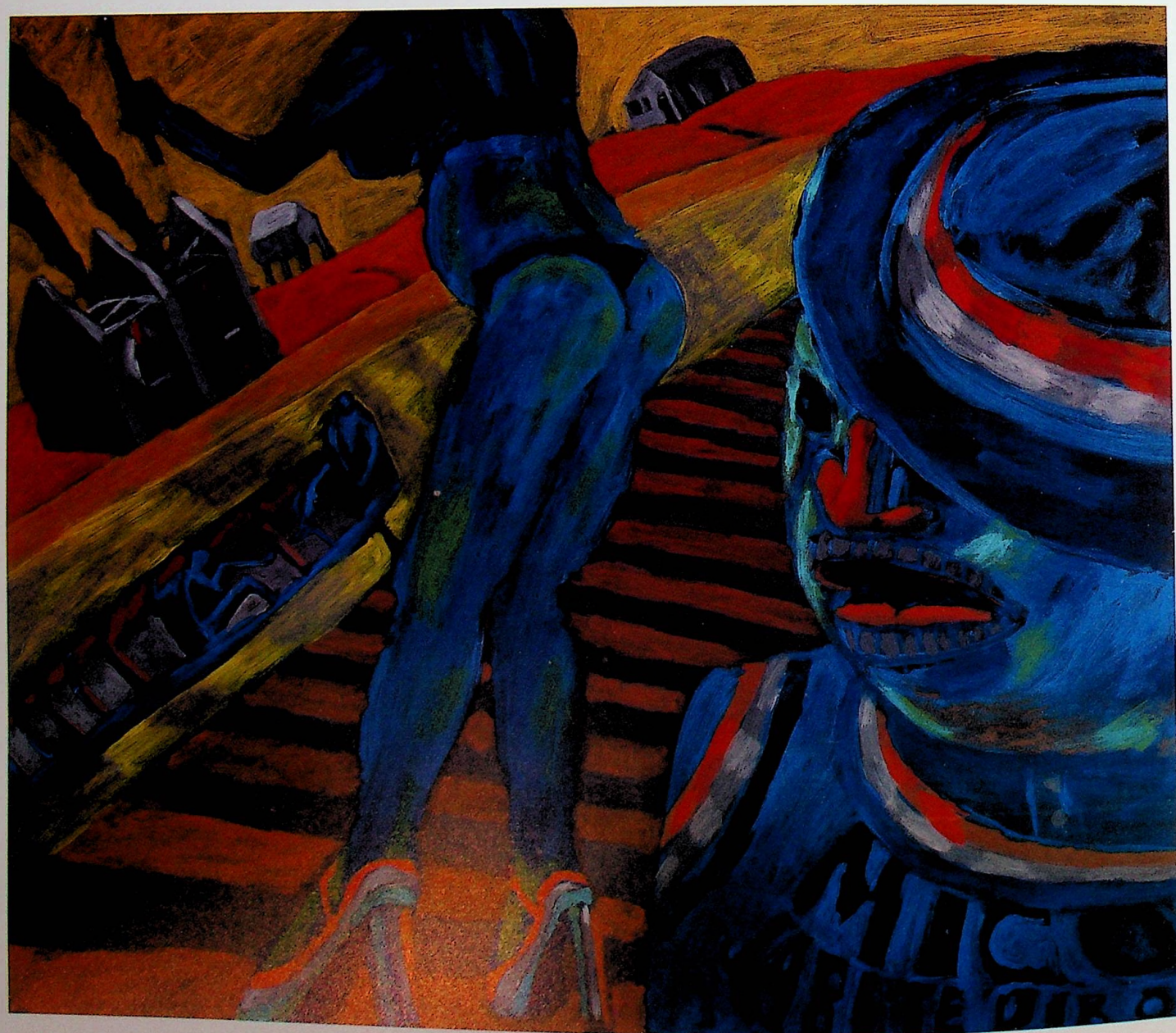
Dostatno je tek podsjetiti da je Zlatko Bourek ostvario u svojem bogatom i raznovrsnom opusu kojega sada spominjemo iznimne rezultate ne samo kao slikar, kipar, grafičar, crtač, scenograf, kostimograf... dakle kao svestrani likovni umjetnik, već i kao radoznali stvaralac i u drugim medijima. Jer, naime, ništa manje nije značajan njegov rad u kazalištu bilo da je potpisao predstavu kao redatelj ili scenograf i kostimograf, ili kao autor lutkarskih predstava s kojima postiže izvanredan uspjeh u hrvatskim (i europskim!) kazalištima i kazališnim festivalima jednako kao i na onim međunarodnim, pa je stoga više puta naglašavan i njegov golemi prilog u obnovi lutkarskog scenskog izraza u hrvatskim kazalištima. Ta svestranost izražavanja u različitim medijima, te, napose, i stvaralačka radoznalost oblikovali su specifičan duhovni prostor kojega u suvremenoj hrvatskoj umjetnosti možemo pokriti pojmom – bourekovski. Upravo u tom njegovom specifičnom duhovnom prostoru iščitavamo i višeslojne konotacije i njegovog likovnog izraza u mediju slike, u kojemu je također ostvario prepoznatljive vrijednosti s nedvojbenim autorskim obilježjima **bourekovske** izražajnosti prožete sarkastičnim i sardoničkim, bujnošću narativnih elemenata s erotskim nabojima, nadrealističkom poetikom i likovnom sugestivnošću. Te se značajke iščitavaju i ovom ciklusu slika naslovljenom „Čiklovi i dereglije na Dravi“ u kojemu se otkrivaju u brojnim

inačicama i kao velika Bourekova tema jer su neke slike datirane još i u rane 60-te godine minuloga stoljeća, kao i ove potpisane 2008.godine. Dakle, u velikom rasponu od pola stoljeća slikar problematizira tu svoju veliku temu života ljudi na rijeci Dravi i prizore njihove svakodnevnice „pokriva“ fantastičnim, pričinom i tlapnjom, ispunjavajući prostore običnog iracionalnim i metafizičkim, često naglašavajući njihovu humornu komponentu i nazivom djela... „Mico ja bi te diro“, (2001.), „Šareni kum“, (2008.) i tome slično. „Ispisujući“ likovnim jezikom tu kroniku života na rijeci Dravi s autobiografskim reminiscencijama slikar je neposrednost doživljaja sačuvao u čistoci likovnih elementa s kojima i oblikovao fantastične prizore od stvarnih motiva. Svoj specifični likovni rukopis gradio je i na velikom iskustvu njemačkog ekspresionističkog slikarstva kao i na poetici nadrealističkog i metafizičkog gdje tangirajući poetiku velikih prethodnika; Otta Dixea, Maxa Beckmanna, Bena Schrama, Krste Hegedušića, da spomenemo tek neke među bliskim. Dakako, da je zanimljivo konstatirati da ni brojnost narativnih sastavnica nije „zatvorila“ prostor slike literarnim sadržajima. Naprotiv, već ga je elementarnom snagom likovne izražajnosti otvorila silovitim prodorima imaginaciji koja i stvara Bourekov fantastičan svijet.

Priprema za Aliju, 1990.
ulje na kartonu,
44 x 43 cm.

Mico ja bi te dirao. 2001.
ulje na platnu.
49 x 59 cm.
Sareni kum. 2008.
ulje na platnu.
60 x 50 cm.

Životopis

Zlatko Bourek rođen je 4. rujna 1929. godine u Požegi. Akademski kipar, režiser, autor crtanih i igranih filmova.

Godine 1955. diplomirao je kiparstvo i slikarstvo na Akademiji za primijenjenu umjetnost u Zagrebu (prof. Kosta Angel Radovani).

U suradnji s grupom SIO (Studio za industrijsko oblikovanje) izrađuje interijersku skulpturu koja je 1957. izložena na trijenalu u Milanu.

Grafičke radove prvi puta izlaže 1959. godine, prve slike počinje izlagati 1963. godine koje već tada imaju glavne značajke njegova likovnog stvaralaštva: groteskni humor s nadrealističkim elementima povezanim s folklornim sastavnicama.

Samostalno je izlagao u Duisburgu 1969. godine (Galerija Nos), u New Yorku 1969./70. (Museum of Modern Art, Film Department), Dubrovniku 1982. (Galerija Sebastijan) i Varaždinu (Galerija Zlatni ajngel). Od 1955. sudjelovao je na brojnim skupnim izložbama u Hrvatskoj i u inozemstvu među kojima izdvajamo: Zagreb – Zagrebački trijenale (1955.i 1959.), Vizualne komunikacije (1962.). Zatim izložba jugoslavenske grafike (1960.1962.1964.), izložba jugoslavenskog crteža (1968.1973.1975.1981.), Nadrealizam i hrvatska likovna umjetnost (1972.), Erotika u hrvatskom slikarstvu, crtežu i grafici (1977.) i Salon u Rijeci (1956.i1961.) Sudjelovao je na Međunarodnom bijenalu grafike u Ljubljani (1959. i 1961.), Izložbi jugoslavenske grafike, slikarstva i primijenjene umjetnosti u Veneciji (1959.), Budimpešti (1960.), Tokiju (1960.), Wiesbadenu (1961.), Kubi (1961.), Rimu (1962.) Ateni i Solunu (1963.), Caracasu (1965.) i St. Poeltenu (1970.)

Samostalnu izložbu Bourek je imao u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu (2002./2003.) – Zlatko Bourek i ciklovi na Dravi / slike i skulpture 1960.-2002.

Godine 2009. u Osijeku u Galeriji likovnih umjetnosti priredio je retrospektivnu izložbu: Zlatko Bourek: Od slavonske ravni do europskih scena.

Crtanim filmom počeo se baviti kao crtač podloga i tu postigao svoj prvi uspjehe filmom Cowboy Jimmy (1957.), Happy End (1958.) Inspektor se vraća kući, Kod fotografa (1959.)

Od 1960. godine radi crtane filmove po vlastitim scenarijima među kojima izdvajamo: Kovačev šegrt, I videl sem daljine meglene i kalne, Bečarac, Kapetan Arbanas Marko, Mačka, Školovanije, Ručak... Kao režiser i scenarist snimio je tri igrana filma: Cirkus Rex, Crvenkapica, Ventrilokvist.

Od 1971. često surađuje kao scenograf i kostimograf u uglednim Kazalištima u Njemačkoj, a od 1988. stalni je član kazališta „Hans Wurst Nachfahren“ u Berlinu.

Na Dubrovačkim ljetnim igrama 1977. godine režira lutkarsku farsu „Orlando maleroso“ autora Salihha Isaaca. Ovom predstavom Bourek je započeo obnovu lutkarskog scenskog izraza u nas.

Od iznimno bogatog Bourekog stvaralaštva u kazalištu još ćemo ovom prigodom u našem recentnom izboru izdvojiti njegovu suradnju na 51. splitskom ljetu 2005. kada je autorski potpisao režiju, kostimografiju i scenografiju za predstavu „Kralja Ubua“ A. Jarrya.

I, dakako, 2010.godinu u kojoj je obilježio svoj 80.rođendan u Zagrebačkom kazalištu lutaka premijerom lutkarske predstave za odrasle „Jedini neuspjeh Adolfa H.“ autora G. Taboria za koju je radio scenarij, režiju i nacrt za lutke. Godine 2010. postaje redoviti član HAZU. Živi i radi u Zagrebu.

Izložena djela

1. Most na Dravi, ulje na drvu, 32 x 28 cm. 1961.
2. Prelaz preko Drave, ulje na kartonu, 26 x 28 cm. 1971.
3. Barutana,tempera na kartonu, 29,5 x 34 cm. 1975.
4. Priprema za Aliju, ulje na kartonu, 44 x 43 cm. 1990.
5. Alija I, ulje na platnu, 50 x 50 cm. 1990.
6. Mica sa sabljom, ulje na platnu, 40 x 40 cm. 1991.
7. Ribar, ulje na platnu, 63 x 62 cm. 1991.
8. Bjeg, ulje na platnu, 40 x 40 cm. 1991.
9. Ispod mosta, ulje na platnu, 25 x 30 cm. 1997.
10. Zbjeg, gvaš na kartonu, 40 x 45 cm. 2000.
11. Bijeg iz lloka, ulje na kartonu, 29 x 29 cm. 2001.
12. Straža na Dravi, ulje na platnu, 30 x 30 cm. 2001.
13. Alija, ulje na platnu, 30 x 30 cm. 2001.
14. Ribarska tikvara, ulje na platnu, 30 x 30 cm. 2001.
15. Mičoj ja bi te diro, ulje na platnu, 49 x 59 cm. 2001.
16. Ručak na nasipu, ulje na kartonu, 46 x 66 cm. 2001.

17. Pjeskari, ulje na platnu, 40 x 40 cm. 2005.
18. Na Dravi II, ulje na kartonu, 46 x 43 cm. 2005.
19. Crvena kolica, ulje na kartonu, 50 x 50 cm. 2007.
20. Pod mostom, ulje na platnu, 148 x 175 cm. 2008.
21. Čiklov sa Micom, kaširani poliester, 97 x 25 x 46 cm. 2008.
22. Flos u zimskoj, ulje na platnu, 80 x 80 cm. 2008.
23. Šlep u Zimskoj, ulje na platnu, 50 x 60 cm. 2008.
24. Plavi stolac, ulje na platnu, 50 x 50 cm. 2008.
25. Kolinje,ulje na platnu, 50 x 50 cm. 2008.
26. Šareni kum, ulje na platnu, 60 x 50 cm. 2008.
27. Mjerač dubine Drave, ulje na platnu, 40 x 40 cm. 2008.
28. Crni perez, ulje na platnu, 49 x 59 cm. 2008.
29. Sv.Florijane spasi, moju kuću gasi, ulje na kartonu, 62 x 74 cm. 2008.
30. Ribarska tikvara II, ulje na platnu, 79 x 79 cm. 2008.
31. Zimska luka, ulje na kartonu, 49 x 49 cm. 2009.

Alija I, 1990.
ulje na platnu,
50 x 50 cm.

Kulturno informativni centar, Zagreb
Preradovičeva 5, tel. 01 48 10 714
e-mail: kic@kic.hr, www.kic.hr

Izdavač / Publisher:

Kulturno informativni centar, Zagreb

Za izdavača / For the Publisher:

Goran Pavletic

Urednik kataloga / Editor:

Milan Bešlić

Savjet galerije / Gallery Council:

Stanko Jancić, Igor Zidić, Milan Bešlić,

Ante Kuduž, Eugen Kokot, Andrej Smrekar,

Dominique Narran

Likovni postav izložbe / Exhibition set-up:

Milan Bešlić

Tehnički postav / Technical set-up:

Josip Jurendić

Fotografija / Photography:

Goran Vranic

Oblikovanje / Layout:

Artdizajn, Zagreb

Lektor / Proof-reader:

Helena Antić

Tisak / Printed by:

Šolta, Zagreb

Naklada / Print run: 150

Izložba je ostvarena sredstvima
Ministarstva kulture RH i Gradskog ureda
za obrazovanje, kulturu i šport Grada
Zagreba, Zagreb, ožujak 2011.

Galerija Forum, Zagreb, Testina 16, tel. 01 48 10 710